

Ave maria regna celorum Ave gratia plena domina domini
 Ave ego natus es tu q[uod] volo verbo concepisti de spiritu sancto
 in illa q[uod] de angelo m[u]ltis respondisti Ego ancilla domini
 fiat michi ^{2m} volun[tas] tua semper et credisti salvatorem m[u]n-
 di et peccatorum d[omi]ni fontem putem aquarum vivendi tu
 et omnes ^{et} petentes petimus appellatione tua q[uod] omnes
 imperatores ad nos evocare et se ad nos d[omi]nare
 prebent nos placendi ^{placendi} ^{et} carnalis d[omi]nare et
 p[ro]p[ri]etate m[u]ltis ora ut ap[er]tate nos evocet Ave
 nire ad p[ro]p[ri]etate m[u]ltis et omni ^{et} q[uod] omni
 fiat tua conceptione ut ^{et} p[ro]p[ri]etate m[u]ltis ^{et} q[uod] omni
 veniat ad domum ^{et} p[ro]p[ri]etate m[u]ltis ^{et} q[uod] omni
 Ave / Maria

professor huius
 libelli

Inven. 210 - 212

X 1 R. 404 Reg. 100 September
 Jan. 1610

210-212

Inc.

XVII. 3. 3. a

Deus

Incun. 210

Deus meus

insipientia

laus israhel

rauerunt e

ti sunt in

tem sum u

et abierunt

tur me

in domino

psi uero e

uestimenta

me

um humilita

in uniuersum

domino gen

vs. Popu

Impperiur

qui simul e

ui et non

ti mea pota

et mox
netrice
ola in

Incun. 17.88

Chant Chorale
amoris ergo

Simonis Polkovic
ntu of Laupex

Ave maria regina celorum Ave go
 Ave regis mater cunctis q. solo verbo
 in illis q. de singulis morte respo
 fiat misericordia tui semper et o
 Ave philippa dulcis fontis putei
 de omni peccatis petentis petens app
 misericordie ad nos emicare
 precibus nris placendi. V. quia n. q.
 quod magis ora ut apertate
 nre ag. Paula ut mater et
 fiat tua conceptione ut a
 veniat ad Iam ibi em. p.
 em. Ave / Maria

... possessor huius
 libelli

Inven. 210 -

X 1 p. 4 or Ave
 Ave Maria

210-212
Inc.

XVII. 3. 3. a.

que usque
 sum me
 bam
 beneplaci
 si non
 oluntas tua
 nantes me
 torium me
 framea et
 Exurge
 um deus
 am.
 de
 qui me ple
 nificis meis do
 ritatem tuam
 di me

Philalethes

Jan 15 927

BH 188 (LA 1073)

Raffei Regij Laudensis ad Eustathium Prefatio.

Um repeterē nuper animo Eustathi fra-
ter id quod sepe soleo: tam pueros in om-
ni mortalitū statu corruptosq; viuēdi mo-
res/attenderemq; nihil non plenum frau-
dis et improbitatis: aggressus sum nouaz
breuemq; et (vt puto) non inuocundam in-
genti lucubrationem. que etsi primo con-
spectu admirationem tibi fortasse sit alla-
tura: q; in condendis poematibus studia mea hacen-
penderim: liberam nunc primum solutamq; dictionez ample-
ctar: quum animaduertis tamen diligentis rei de qua scri-
bendum fuit inuentionem: non modo non admiraberis: sed
vltro etiam quatecumq; est quod egim^{us} approbabis. Nam in-
primis nec ab poete officio discessimus: quod per se satis ista
scriptio atq; aperte manifestat. nec licet poema ediderimus:
potuimus facile opus dialogo confertur: quod presertim neq;
tragicum neq; satis comicum est adstrictioribus numeris ex-
plicare. Quod si quibusdā fortasse videbitur oratio nostra
mordatior q; vel ego soleam: vel delicata multorum ingenta
patiantur: rogatos eos velim vt rationem animi nostri equa-
nimius suscipientes existiment: non tam me omnium homi-
num q; humanorum omnium statuum vitam coarguisse. putet
q; non ita damnaſſe me mortales scelerum eorum vt non aliq;
tamen ex singulis eorum statibus credam bone frangi semper
extitisse. Hos ego: si qui sunt temporibus nostris: non dubi-
to pro constantia virtutis eorum libello meo congratulatu-
ros. reliquos vero qui cōsciētia flagitiorū suoz acti dicta om-
nium pariter et scripta in se iaci suspicantur/ video et accusa-
tuos suscepum laborem nostrum. et vt ad risum sunt faci-
les et aliquādo irrisuros. Sed age accusent atq; irrideant vt
libet. quos certe minoris pendō q; floccos indumenti mei.
Te autem germane charissime cuius egregiam virtutem et

cum virtute coniunctum mirum litterarum amorem ac studi-
um intelligo. periuasi mihi: non postremum fore qui scri-
ptuncule nostre congratulatum ires. quem quoniam ita per-
suasi dignum etiam duxi insup cui eam quasi quodā iure de-
dicarem. Celeritatem igit nostram ita vulneratam atq; cruen-
tam uti descripsimus tibi mitto tanq; idoneo hospiti. Tu ip-
sam et amice et humaniter suscipito: tractatoq; non secus ac
alter Philalethes. Proficiscit siquidem ea ad te libenter. nā
cum sciscitanti illi multum mores tuos integritatēq; vite co-
mendassem: exiit statim gaudio et pre desiderio quo te vi-
sendi correpta est oculus euolauit. Ornat alij germanos suos
auro et gemmis preciosaq; supellectile. ego te bonis discipli-
nis: claris moribus rectisq; viuēdi exemplis semp ornare stu-
dui. quod et itidez facio in presentia: Sed cum fluxa illa et mo-
mentanea: hec vero stabilia atq; eterna sint. quantum altera
alteris prestat q; ignorat nō dispit ille iudicio meo sed isanir.

Philalethes **Veritas**

Cicero fil
longus
de
quod
cui
inde
in libro

Antiochus
quod
ipsum

Non
grati
dign
Ex
S
et
h
d

+
Quod
sunt
solus
dignus

oppida: quibus non anxius erravi siluis dum te querito: quibus non
 moribus: quibus non inuijs et vastis locis: ut quam te vnaz animo
 me teque gerebam: intueri salte aliquando possem. O letum me
 hodie et pbeatu: cui quam non inueni quesita toties: repire ta
 dem uisperat casus dedit. Sed tu dic, agnoscas ne me? **U. E.**
 haud agnosco te. **Phy.** Tu ne philalethem qui non est al
 ter amatioz tui? **U. E.** Tu ne philalethes meus? **Phy.** Phi
 lalethes. **U. E.** A popratu te offeris mihi: que non minore vi
 dedi desiderio quesui ubique getiu. Quoties inuocaui nome
 tuu atque iclamam. putauera te ciuitates colere. frequete esse
 inter couent hominu Sperauera tibi magnu esse et celebre
 nome in populis. Sed quibus nunc te video erratem in asperis
 atque desertis locis: qualore obsitu: horridulu: veste sordidu
 lum: pallidulum: incomptu: soliuagu: incognitu: despectuz:
 quid miru si nulus tibi du ubique te vocare exaudiebat. O letaz
 me non min? hodie et perbeata: cui uocatum te antea totiens
 post longa tande mala mea inopinat? hic dies atque locus ob
 tulit. Sed cur (edissere mihi) tam incultus es et veste lacer
 tam squalid? et abiectus: cur hec habitas que pre hostore fe
 re etiam loca refugeret? **Phy.** Edisseram tibi ut liber. Sed
 in primis: quandoquidem miserabilior tua conditio videt: ex
 pone mihi cur tantis tu confecta vulnerib? tantoque sis cruore
 cospersa atque fedata: cuius olim tam erimia esse formam acce
 pera atque liberale. cui? ex ore candidiore sole etiam splendo
 rem scintillare predicabant: cui? frons neque hilarior neque tristi
 or: cuius aspectus neque delect? humilior: neque pfusus licenti
 us: neque euectus altius: sed reuerenda quida et formidabili qu
 si maiestate coait? ferebat. Ubi nunc decor ille longe let? lon
 geque charites illas exuperas: ubi non tanta illa forme dignitas
 simulacris etiam omnib? emedatioz: ubi venustas oris et elega
 tia: ubi capilloz rutilano: cadoz corpis: honoz oculoꝝ et gra
 cur imutata nunc omnia deformata: cospurcata: coinquinata:
 Quina dic mihi ita te cosoderut cosolamque ita crudeliter af
 fecerunt ut nullam ydeā sine vulnere sineque cruore vel mini
 ma corpis pte? **U. E.** Longu factura essez sermone si maloruz
 meoz serie omnem explicare vellez. quod ad auctores th ptinet

Decimus locum bene habuit. Sed de sua moribus
 totum et reuerentia quibus ubique offerat fuit. Egitur
 zerofant vno tunc vto matris hunc flos

possim eos breui verbo tibi signi^{fic}care: mortales scilicet a q^{ui}
 bus ta dix i modū vulnerata atq^{ue} cruenta sum. **PhJ.** **A**por-
 tales ergo tanto: um tibi malorū auctores: **U.E.** **A**por-
 tales. **PhJ.** Quasi diuinabam nam eorū improbitas satis mihi ac
 super manifesta est. quos etiam preinfinita scelez eorū turba
 ita sum aspnatus ita dedignatus: vt nō modo a domestica co-
 rum consuetudine: sed et ab aspectu insup me prorsus abstu-
 lerim: satius ducens mihi existimāsq^{ue} dūci^{us} in his vastis so-
 litudinib^{us} vitam agere: cū hac vili et trita veste: cū tugurio lo-
 vel minimo quo ventos arceaz capere tenues cibos. limphas
 habere in delitijs: q^{uam} summa cū omniū diuiciarū atq^{ue} dignita-
 tum affluetia versari inter tot porreta flagitiorū: q^{uod} ad sum-
 mū vsq^{ue} omnia referta sunt mortalium tecta. **Que** cum neq^{ue}
 oculis conspiceret: neq^{ue} cogitatōe ppe sustinere possim: id fa-
 ctum est cui^{us} causam a me querebas: vt tam incultus et squa-
 lidus elegerim hechoirētia magis loca inhabitare. Sed tu:
 oro: enarra mihi atq^{ue} a principio repete causas malorum tuo-
 rum: q^{uod} vti magna cum attentione ita graui non sine dolore
 audieturus sum. **U.E.** Accepisti ne vnq^{ue} villas celestes virgi-
 nes ab optimo maximoq^{ue} parente meo ad mortales demissas
 fuisse: **PhJ.** Hoc ex te cupio intelligere. **U.E.** Demissa iam
 pridem cōcordia: Demissa pax: demissa iusticia et item pud-
 citia: demisse innumerabiles alie eximia specie cadētisq^{ue} pu-
 dore virgines: Despecte vero a mortalib^{us} omnes ludificate:
 pfugate: et per totum orbem exagitate: ac demum vnde ve-
 nerant regresse sunt. Demisit me postremo amātissim^{us} mor-
 talium parēs meus: ratus ppter maiorem quā preferro vul-
 tus mei reuerentiā et dignitatem: nō tam graues modo me in-
 iurias excepturaz: sed honori insuper magno ac venerationi
 apud illos futuram. **Et** si quid erat quod propter me animo
 angeretur: id vnum erat excellentia forme: corporisq^{ue} nudi-
 tas. que cum cogebant obscenas atq^{ue} impuras aliquorum: si-
 q^{uod} offēdissez: man^{us} vereri. **Et** dō lōge cogitatōez euer^{it} fefel-
 lit. q^{uod} lōge alia crudelitatis magis q^{uam} obscēritatis facinora extime-
 scēda erāt: que tot ac tāta sustinui: vt cū audier^{is} p ihūanitate
 vix illa credibilia tibi videā^{tur}. **PhJ.** Hi fallor eq^{uod}de itellige.

re video: precipuos inter mortales tanti sceleris reos **U. E.**
 Quos? **Ph. J.** Circulatores et vanos quosdam nouarum arti-
 um ostentatores. qui vel fucatis herbarum pinnationibus vel
 fictarum imaginum gesticulationibus illudunt maxime rudi
 popello. quibus nihil est veritate alienum magis atque inco-
 gnitum. **U. E.** Parum vel nihil habeo quo istos accusem. **Ph. J.**
 ludunt magis quam ledunt eorum artes. **Ph. J.** Admi ergo te leserunt
 et histriones. qui quod volunt hominum gestus et voces ipsi effin-
 gere et ementiri possunt? **U. E.** Et hi minime quam superiores. **Ph. J.**
 offendunt neminem unquam: delectant autem quosque iocis et sali-
 bus suis. **Ph. J.** At credo magis intulerint quam impositura faci-
 unt: conantes vim nature inferre dum ignobiliores metallo-
 rum materias in preciosiores vertere atque adulterare vanis ar-
 tibus suis contendant: ut vel ditescant magis: vel que non possunt
 supersticioso quodam studio magis inuestigent. **U. E.** Deplo-
 randa sunt aliunde grauius vulnera mea. quam quod et non nihil (sa-
 teor) me leserunt hi impostores. Sed puniuntur satis stulti-
 cia sua. nam delusi tandem impositi: suis per se semet impostio-
 nibus redigi solent ad summam calamitatem. **Ph. J.** Leserunt te
 ne forsitan aruspices et astrologi ceterique qui diuinationes aliqua
 profitentur: qui varios vite mortisque euentus pronuntiantes tunc
 falluntur maxime cum certius veriusque verum aliquid se in-
 tellerisse arbitrantur. **U. E.** Neque horum ullam in me iniuriam quero.
 Nam qui absconditam magis futurarum rerum rationem aperire
 atque notam possint efficere: elaborant plurimum et insudant. qui
 minus quod conati sunt exequuntur: adscribendum id magis
 est debilioribus ingenij neruis ac viribus quam prauitati vlli et
 malignitati. **Ph. J.** At cogor etiam de philosophis male su-
 spicari qui cum abstrusa queque nature scrutari morumque rationes
 fundare contendant: tot contrarias inter se excitant lites expli-
 catasque nondum concertationes: ut nulli adhuc certa eorum que
 tradunt veritatis via pateat. **U. E.** Innocentissimas et hi qui
 ab iniuria mea manus habent. qui ceteri falsa opinantes sepius ma-
 gis irretiuntur erroribus: inuestigandi tamen veri vna omnium
 ac par est intentio. ad quod pro suo quisque captu diuersa duci-
 tur opinionum via. **Ph. J.** Qui tandem restant qui tantis te af-

qui videntur magis
 nobis et quod
 fuerit pueri

fecerint malis nisi gerrarum ineptiarumque pleni logici: qui me
datijs semper et caullationib^{us} certantes nunc currentes sede-
re: nunc sedentes currere credi volunt. atque nunc homines as-
nos risibiles garriendo adstruere conant. **Q. E.** Haud istud
quidem direris. nam precipui ipsi ante omnes quos memo-
rasti: veri cultores sunt. cuius querendi indagandique gratia
proponunt tales quasi quasdam ambituiculas deliramento-
rumque imagines. sed solida est eorum vis atque arguta. neque ger-
rarum ut iniquis ac ineptiarum plena. **Ph. J.** Credo omnia
ut narras. nam nunc in mentem veniunt certissimi omnibusque
notissimi hostes ac inimici tui. **Q. E.** Qui nam? dic obsecro.
Ph. J. Quia nesciat poetas fictis nescio quibus nugis ac fa-
bularum portentis totum orbem impleuisse. **Q. E.** Que in-
digna audio? **Ph. J.** Cur indigna? **Q. E.** Nam nullum est
mortalium genus a quo magis quam ab his venerata: aucta illu-
strataque sim. **Ph. J.** Cur ergo vulgo fert poetas omnia finge-
re et ementiri? **Q. E.** Cur et multa alia vulgo feruntur vana.
stulta mendacioraque ijs quorum poetas insimulant: quod cum corti-
cem rerum: vta sunt: tantum intelligat: ea etiam tantum diuidi
cant que oculis exterius apparentia intuent. Sed ad cognosce-
das magnas arduasque res oportet latentes celatasque eorum que
dicuntur rationes intro speculari: pensareque vim omnium ca-
stigo longe ac perpenso examine iudicij. ad quod penetrandum
nulla hebetis et crassi vulgi vis quilibet magna et acris suf-
ficere potest. **Ph. J.** Et quid in se habent poetarum carmina
quod lateat verum: fidelc: magnificum: dignumque veneratio-
ne? **Q. E.** Quicquid ad intelligendas varias regum ac popu-
lorum res gestas pertinet. vel ad cognoscenda archana nature
morumque et vite salubria instituta conducit. Nam a nullius
sapientie professoris melius quam a poeta diuersorum temporum ac
loquorum vices situs et gesta scribunt. neque philosophi nature
morumque rationes melius: neque astronomi celi astrozque vim
ac meatus docuius: neque musici vocum numeros et concentus
elegantius: neque ceterarum quicquid suarum artium precepta fide-
lius quam poete tradunt. atque ideo excellenti quadam denotina-
tione poete quod idem est ac factores appellati sunt. Quia in re no-

Vnde hinc inde
ante poctum 185
qstis rectis duntax
et resha bella q
scilicet possent vnde
pauca sunt
quod ratione in poe-

alape 7
pocustore

+
vult p[ro]p[ri]os audire q[uo]d
sibi p[ro]p[ri]os vult
p[ro]p[ri]os p[ro]p[ri]os
p[ro]p[ri]os p[ro]p[ri]os

filikom

Angus h[ab]it

Verba h[ab]it
angus h[ab]it
angus h[ab]it
angus h[ab]it

pauci seip[so]s deceperunt, qui cum vix pinguem quēdam ac
iudicio satis suo resonante canorem: syllabarum etiam debi-
tam p[ro]portionē viribus suis expresserūt: acutū se heliconis
aquas plenis faucibus hausisse: atq[ue] summū parnasi cacumē
ascendisse arbitrati sunt. Et cum cunctis in disciplinis cuiq[ue]
sua et si mala placere videamus: mirum tamē est q[uo]d in poetiq[ue]
maxime id vitio datum sit vt ingenio q[ui]sq[ue] suo blandiatur: vt
inepto q[ui]s deferat quisq[ue] carmini suo ac tribuat multuz: vt
nemo nō multaz suam veluti simia gnatum suum charipēdat
laudet atq[ue] intent[us] adquiritur. At p[re]celsaria est ad instruen-
dum carmē longa aucto[rum] et q[ui]de[re] eruditio[n]is lectio: loq[ui]s et
inundans litterarum fluuius: qui abundanter supeditet tā-
ta que dicenda poete incumbunt. Perenda sunt p[re]celsa
q[ue] diligenter nota queq[ue] et p[ro]p[ri]a atq[ue] reb[us] suis cognata vo-
cabula. Aduocande sunt non plebeie aut seruiles: vt ita dicā:
sentencie. Sed que a vulgi fece segregate: in dō q[uo]dam deco-
re ac venerabili sui maiestate resplēdeant. Sed p[re]ter hec q[uo]d
maius restat: opus est grandi et prompto atq[ue] acri ingenio
q[uo]d cogitationes suas faciliter exprimere: polite ordiri: lucu-
lēter narrare queat. q[uo]d verba sentētiar[um]q[ue] sciat artificiose ver-
sare: varie distinguere: apte cōtinuare: quod castigate: cōcin-
niterq[ue] loqui: moderari auribus: et p[re]ci cuiusq[ue] dignitate s[er]b-
limiter: p[re]sse: cōcitare: temperate: oīa p[er]sequi possunt. Que
cuncta q[uo]niam arduū ac difficillimū est assequi: ideo qui boni p[ro]-
batq[ue] poete extiterint: rari q[ui]de[re] et phenicis instar in lucē p[ro]-
diderūt. Sūtq[ue] eor[um] ingenia diuini magis muneris q[uam] huma-
narum virium. q[ui] cū tot ligati restrictiq[ue] sint vocū ac mēsurar[um]
legib[us]: tot vocati a differēdis varijs reb[us] et disciplinis: haud
facile illis esset omnia p[er]petuo feliciq[ue] stilo cōplecti: nisi adiu-
uante instiganteq[ue] dei miro assensu ac spiraculo atq[ue] domesti-
co contubernio: calescenteq[ue] diuini spirit[us] igni q[uo]dā ac defla-
grāte magis incēdio. quos idcirco etiam furore repleti et de-
bacchante: q[ui]si quopiam p[er]fluio spiritus circūactos futura se
pius p[re]dicere manifestum est. Nam postq[ue] dulcis illa flamma
cōcaluit: mox villescere humana: p[ro]p[ri]a vero fieri et sapere di

uina incipiunt. tum rapitur mens corporei sui quasi ergastu-
li oblita: agiturq; tanq; celo vaga et libera: fruiq; diutius ei⁹
prophano vulgo incognitis. quas et si nō gustu certo: at ima-
gine saltem et odore quodam: cui⁹ suauitudo facile nunq; ex-
plicari posset: attingit. Proinde quoq; licēti⁹ est causa poe-
tarum: q; veluti reges atq; imperatores quas volunt sibi lit-
terarias leges rogant: exempti a cōmuni qua ceteri coartant^r
grammatica simul et historica necessitate. Inde fit vt q; libe-
riores eorum terminos ac fines: offitijq; ipsorum laxiores ha-
benas ignorāt: mirentur accusentq; tantum q; fingendi que-
q; sibi licentiam vendicarunt. Sed si intelligerent diuersum
longe ab historicis ceterisq; scriptoribus eoz officiu: cogno-
scentq; diuinam mentis ipsorum cōcitationem: qua succen-
si magnosq; quasi precipites impetu rapiuntur: non accusa-
rent modo sed cōmendarent insuper maxime velatas quas
ipsi interunt figuras rerumq; figmenta. Nam quum carmen
non sine furore mentis diuinog; afflatu exp̄mi possit: occupa-
tum haud esse conuenit poetā in vulgaribus quibusq; ac mi-
nitis rebus: Sed excellentem et cum deo fabulantem atq; io-
cantem spiritum necesse est liberum agi. et res gestas non hi-
storici more: cuius pedestre magis ac seruile est offitium: ita
explicare vt sub instrumento publico ⁊ fide testium tabellio-
nisq; auctoritate claudi videantur. verum sicut vaticinantes
et Apolline pleni solent: oportet rem quamq; ita vt est veraz
exprimere: expromptamq; non cum nuda et rudi simplicita-
te apertam ostentare: sed cum varijs decorisq; velamentis:
tortuosis figurationibus: obliquisq; translationibus inuol-
uere: atq; per dulces fabulososq; quasi quosdam ambitus et
ambages magnarum rerum veritatem significare: quo festi-
uiorem sic illustrata acquirat sermonis venustatem et lepore
cultumq; decentiorē. festiuio:q; taliter ac decēti⁹ facta: sum-
mis tantum et prestantibus ingenijs perspecta innoteat. cras-
sis vero ⁊ deiectis q̄lib⁹ iners totū abūde scatet vulg⁹: ignota
penitus atq; abstrusa delitescat. Pudet siq; poetā tā p̄cio-
sam suppellectilē suā oib⁹ passim nisi lectis ⁊ p̄fectis dare tra-

ctabilem atq; domesticam. Hinc est unde inualuit aliquando
vana ea quorundam inscitia: qui quoniam tantum quod ocu-
lis subiectum habent intelligant: ausi sunt tam mystico poe-
tarum artificio calumniam inferre: mendaces eos et falsos ap-
pellantes propter blandas quas commenti sunt et prurientes
fabulas: nescientes vero poetici officij modum cuius non tam
proprium est sanctis prodesse exemplis et institutis q̃ dulci-
bus insuper oblectare verborum inuolucris et figuris: quib;
veritatem rerum et magnitudinem non: quod falso ipi putar:
obtenebrarunt et diminnerunt sed exornarunt magis digno
remq; ac relucetiozem reddiderunt. **PhJ.** Magna de poetis
narras. **U.E.** Et que magna et que vera sunt narro. **PhJ.**
Et que vera ego quoq; esse puto. Sed expone tu mihi: qui te
ita cruentarunt? **U.E.** Exponā tibi ex ordine. **PhJ.** primū em
iussu magni omnium parentis dscendi in terras: libuit prius
q̃ conuenirem mortales: inuisere inferna loca. vbi q̃nto ho-
nore fucrim ab omnibus illius regni incolis suscepta: nudaq;
a nudis ipsis hospitata: non possem facile vllō sermone com-
prehendere. adeo me rigidus et incultus Charon: adeo me
seueri et duri iudices et pluton ipse magnus ceteriq; omnes
libenter aduentantes viderunt: visamq; admirati reueritiq;
maxime et venerati sunt. **PhJ.** i mortaliū orbem iter aripui
credens etiam maiores longe ab his honores adsecuturā. ita
me vana decepit credulitas mea. **U.E.** Tū p̃mos offendi ingentes
bellatorum exercitus cum multis munitissimis ad expugnā-
das ciuitates machinis. **PhJ.** Hūc rem intelligo. ipsi ergo
illi suis te gladijs et hastis tam acciter cōfedarūt: **U.E.** mini-
me. etsi enim infinita continue cōmittāt flagitia: nunc horum
opes diripiant: nunc illos afficiant vulneribus: nūc alios iu-
gulent: mentiunt tamen nunq;. **PhJ.** Quoniam mō? **U.E.**
Nam non minus impudētia sunt eorum dicta q̃ facta. q̃ cum
multa crudelissime rapacissimeq; faciant: non aliter tamē ac
fecerint se vel fecisse vel facturos esse vnq; cōfitentur: **PhJ.**
Probe. Sed qui te: tandem dic: ita grauiter affligerunt?
U.E. conspicata tum vastū pelagus: animo versare cepi: ter-
ras ne pu? an maria iuiserē: vicitq; sētētia vt ad min? freque

tatas turbis vndas me conuerterem. At vir illuc attigeram
coscenderamq; naues:q; primum tunc aculeos malorum meo-
rum experta: conspeti tantam scelerum omnium turpitudinez
quantam: nisi his oculis hausissem: nullo vnq; modo ante mi-
hi persuadere potuissem. Horrendum dictu: vidisses ilico in
me omnes impetu facto correptis totam flagellare mali rudē
tibus. quibus cese contuseq; grauius mihi scapule nigrorem
adhuc suum atq; liuorem aperte testantur. Tum ferire gub-
naculis: clauis: antennis: arpagonibus: tonsillis: remis: con-
tis: anchoris. tum iacere trocleas: portuculos: supara: arte-
mones: scalas: parestatas: trāstra: tabulata amplustria: sum-
maq; etiam mali carchesia. Atq; his ego ita primis malis pul-
sata: cruoreq; non modico conspersa proripui me inde ocius:
petiq; terras. tum ibi statim aspicio latam et apcam planiciē:
patentes campos: saltus: vineas: prata: hortos: insudantesq;
in ijs longo opere indomitos agricolas. quos etsi olim astrea
dum ab immortalib; emigrasset postremo loco inuiserit: pri-
mo tamen ego conuenire statui propter rudiozem simplici-
oremq; ipsorum naturam: rata et pinde humaniores obsequē
tioresq; erga me illos futuros esse. Concessi itaq; illuc contē
plataq; eorum mores vidi que videre dolui furta: rapinas:
insultus: audaciā: pluraq; alia et grauissima scelera. Vix aut
eos dulciter amiceq; salutaueram: cū stimulis primo ac si bos
illis visa essem me pungere. de hinc stiuas: bures: vomeres:
aratra: dentes: iuga: rastros. hirpicesq; dentatos in me mitte-
re aggressi sunt. putatorias etiam falces: messorias ac fenarias
tum percutere me acriter cylindris: pāniculis: tribulis: van-
nis: ventilabris. tum ligonibus: bipalijs: sarculis: bidentib;
tutijs: fuscinis: runconibus: rastellis: furculis: palis: pticis:
cratibus: corbibus: qualis. Discessi ab eis tandē tam imma-
niter vulnerata. et in vrbes tanq; in tutissimum diuersorium
saluberrimūq; laborum meorum leuamen confugi. cogitans ve-
ro qnam ex omnib; q vrbes colerent modestiores essent atq;
sanctiores: in animum induci mihi sacerdotes primum. Iter
itaq; fuit mihi ad templa arasq; magnorū celitū. speculataq;
indem ibi diligenter mores habitusq; sacerdotales: delecta-

ta sum certe primo eorum congressu. Nam decens suus erat habitus pariter et incessus. deinde inuocant sepius dei adiutorium: vel pro uiuentibus sanctam pacem: vel pro defunctis requiem: vel pro vniuersis veniam et misericordiam implorantes. diuinas semper laudes sublata voce resonabant. Nonnulli etiam publice declamantes nunc virtutes summa laude: nunc vitia graui accusatione persequabant: atque ab his deterrebant ad eas magnopere quosque inuitabant. Placuit mihi hec exterior vite eorum facies: presertim quod in dei maximi et optimi colaudatione quo nihil fieri potest melius aut dignius: semper eos occupatos videbam: cupiensque in eorum strictioris uenire familiaritatem: introiui incotanter secretos etiam ipsorum thalamos. ubi preterea que viderim singula exterioribus minime interiora respondentia. Sed id saltem non omitto: qui attrectantes frequenter lectitantesque breues quosdam codices: a quorum breuitate nomen etiam illis consonum indiderunt: concitato quodam et praecepto oris motu ferebantur. bibulantisque instar amphore multa magis quasi obmurmurabant quam proferebant. in quibus quantum coniectura carpere potui: diuinas quas supra memorauimus pactiones atque inuocationes faciebant. Sed neque ego que dicerent facile accipiebam: neque ipsi: ut arbitror: plane intelligebant. et si qua erant que percipi possent: ea tantum erant nescio que verba titubata. que magna cum labiorum festinatione ac confusione perstrepebant. Nec mora: magno in me cum insultu prouenerunt. correptisque breuibus illis libellis suis in oculos colliserunt atque contuderunt. ut dexterum pene hunc mihi quem Iesus adhuc vides: cruerint. Tum acerris arulis: candelabris: cereis: emunctorijs: lichnibus: lampadibus sacrisque omnibus vasibus atque ipsis postremo que summi celi regem hominumque liberatorem affixum sustinebant sacratissimis crucibus ita me insectati sunt. ut prope tunc mihi desperandum omnino esse putauerim. Sed ausugi inde citius subirasces multum tam vane crudelitati deceptus de his opinioni mee. Egressa vero fores templorum: neque videns ad quos me conferrem: euolauit in plateas viasque publicas. Quot tum mihi et quanta se palam

obiecunt vndiq; clementium venditūq; inter se velamenta
atq; mendacia: quanta mercatorum redemptorūq; periuria:
proponetarum inuolucra: institorum fraudata negocia: nu-
mulariorum pstituta lucra: publicanorum audacissima sce-
ra. quante artificum deceptiones et deprauatōes: quāta non
virozum modo sed et seminarum insuper atq; puerozū men-
tita verba pariter et facta: quanti et horū fuci. quāte nebule:
quozum: qđ detestabili⁹ est: eo magis et indoles probat: atq;
magnum aliquid de se polliceri predicat quo mēiri ac magis
fallere assuescunt. **F**emine in me prime iccerūt fusos: colos:
verticulos: glomera: mataxas: panulas: tibicines: radios:
pensas: acus: calathos: thecas: tum gemmas: lapillos: vnio-
nes: viriolas: annulos: in aures: armillas: chelindros: dextra-
lia: lunulas: torques: catellas: murenulas: peuscelidas: sem-
cinctia: mitras: anademata: discriminalia: calamistra: specu-
la: matulas: olfactoriola: sudariola: scalptoria: detifica: den-
tis: calpia: auriscalpia: atq; innumerabilia que magis etiā me
leserunt vnguētaria vasa elegātioris q̃ necesse sit forme cau-
sa parata. Post puerozū ingens et cōserta turba raptiz me fu-
stibus ac saris impetierūt. **T**um populi lōga multitudo vt
hincinde cōcitata fugiebā. atq; omni ex genere artifices que
pro suo quisq; vsu parata habebat instrumēta: magno cū fu-
rore in me miserunt. **V**idisses volitare lanioz: cetarioz: m̃q;
mensas: traperophera: trutinās: pondera: ferramēta: hamos
vincos: retia: curriculos: nassas: cultros: machaeras: dolabra:
Locozū pistozūq; aena: cacabos: chyropodes: creagras: ve-
rua: craticulas: testas: sartagines: patinas: ollas: fidelias: le-
betes: mortaria: pila: rudes: alueos: scaphas: labra: cribra:
cula: palas: rutabula: batilla: fuscinulas: forcipes: vncinos:
scutellas: pmulsidaria: parapsides: coclearia: q̃dras: lāces: ca-
tinos: cauponū ciathos: sciphos: vrceolos: oenophora: pate-
ras: obbas: trullas: calices: phialas: colūnaria: amulas: cātha-
ros: aschophas: lagenas: cōgios: ancones: cymbia: crateres:
amphoras: cados. **P**ictores: pugillares: stilos: colores: peni-
culos: spōgias: cōchas: cauteria. sutorū forfices: ac⁹ formas:
mensuras: scalpros: subulas: mucrones: digitalia. **C**alonūq;

ac omnis generis fabrorum forpices: malleos: incudes: fol-
les: secures: fibulas: festucas: vectes: trullas: perpendiculari:
normas: regulas: amussos: modulos: circinos: tornos: mam-
phures: limas: tela: scaphia: serras: dolas: ascias: terebras.
Ad edicoꝝ tonsoꝝ: pigmentarioꝝq; pelues: cucumas:
nouaculas: forpices: cucurbitulas: cotes: scalpello: specilla:
vofellas: hamulos: modiolos: diocles: scaphia: matellas: pi-
rides: piperatoꝝ: mortariola: pistillos: rudiculas. Quibꝰ
in me diu grauitatq; ac grandinis more ruentibus: pene tan-
dem deficere cepi: quum rotabar vndiq; et eragitabar incerta
mei ac anxia: nec quo diuiterem tutum illum conspiciens lo-
cum: ecce perueni forte ad fora publica. vbi et mira intueꝝ cū
grauitate pretoꝝ atq; p̄sides multam item togatoꝝ capicia
toꝝq; hominū turbā q̄ vel iudicabant vel procurantes ip̄i
causas alioꝝ dicebant: allecta sum primo ipsoꝝ aspectu:
nam et singulari videbantur predicti modestia tum et longio-
res laxioresq; eorum toge: magnam simul et sapientiā et vite
integritatem ostentabāt. Accessi ergo propius ad eos existi-
mans me de charybdiā securum in portu applicuisse: cum
subito incircumspectam latrantibꝰ canibus in scyllam video
me delatam ac precipitam. Nam quas ibi non audiui hor-
rendas latrantū causidicoꝝ voces: quas non iudicantiū ini-
quas interlectiones atq; diffinitiones: quas non vidi preto-
rum ambitiones: quas non aduerſi tabellionū scribarūq; fal-
sitates: Quos etiā cum primo a adiunſſez tanq; humilioris
conditionis homines: miror vt q̄ntociꝰ calamarijs simul atq;
glapharijs thecis: calamisq; ac atramentarijs vasis: scalpel-
lis: etiam et ceteris scriptoꝝ ferramētis suis in os mihi ocu-
losq; acriter insultauerūt. Ador acrius q̄ et impudētius pro-
terue in me ausi p̄sides: assessores: circumlatrātesq; vndiq;
illi scyllei canes: tam longꝰ tāq; venerabilis ac togatus ordo:
atq; in me primo vnguibus dehinc dentibus crudelissime se-
uientes: dilaniarūt totum mihi atq; vbiq; corpus exederunt.
quoꝝ quotiens recordor caninā illam rabiem: morsus vene-
natos: famemq; non minus ticiāno vulture ardentes et indo-
mitam: contremisco toriens destituorq; tota pene pre recoꝝ

Epil. Joq.
datione. ita mihi penetrauerunt vltimos etiam cordis recessus: vt horum comparatione pora certe que exceperam quous amarrissima vulnera: prope dulcesceret. At postquam defessi puus quous exaciati sunt malis meis: liquere me tandem. Ego vero quantum vulnerum acerbitas magnitudoque sinebant: maturavi inde fugam. et que vnica tantum restabant loca: contuli me ad curias principum atque eorum quous principibus assistebant potentiorum hominum turbulenti-ssimas turbas. Neque vero dicam quous passim ibi singula viderim licentiora etiam quous que supra recensui. Loquantur pro se conculcati pupilli: sientes vidue: egentes prostrati: innocentes damnati: optimi quous accusari: proscripti: mulctati: Illud tantum memorabo quous pre indignitate rerum tanta commota sum commiseratione: vt quum innumerabilibus iam corporis vulneribus exalendam vix ipsam animam confecta essem: maiore tamen cum dolore et angustia: tulerim nouum id animi vulnus quo pro punctam transfixamque incredibilis quedam me tot ac tantorum malorum prauitas affecerat. tam grauis erat atque miserabilis facies eorum. Que quum viderem: non magis o poteram sine horrore intueri. Miraris forte pietatem teneritudinemque animi mei. sed miraberis longe magis furorem eorum quous longo in me concitato agmine quasi debacchantes non ferro quous dem me extinguere (nam extingui haud posse me ferro intelligebant) sed pugnis: saxis: calcibusque contundere: strangulareque laqueis: promptum certumque mortis mee genus arbitrati sunt. quous nec potenti contusam etiam et strangulatam rotare demum per pedes ac quassare illidereque terre pro vi sua quisque contederunt. Quibus tantis malis affecta postquam non tam rabient exortauerunt suam: quous extremum (si quidem adhuc restabat) spiritum me exalasse crediderunt: eiecta sum in portum: riuusque vrbis tanquam vilissimum cadauer depascendum canibus atque feris alitibus. Sed quas non inueni cunctis etiam hominibus mitiores feras et volucres: quid referam: quanto me studio et amore persecuti sunt in primis canes: tum corui et vultures ceteraque aves etiam immaniores. qui conglobati cateruatim omnes assistentesque mihi certabant: nunc he plaudere alis: conquiri dulciter et condolere: purgare rostris vulnerum saniem: nunc illi pedibus

caudaq; blēdiri: ligere vulnēra plagasq; mulcere: donec que
superat adhuc scintilla vite mee calefcere redireq; sensim in
veterem flammā atq; restitui cepit. Quid cum iam valenti-
or facta inde secessissem: quid narrabo tū? nō canum modo
et alitum: sed leporum etiam vsorum / tigrum / omnisq; ge-
neris ferarum expta sum mansuetudinem: propeq; dixerim
humanitatē: Nam post longa que sustinuerim mala: quū ex
vrbibus omnino statuissem migrare / i abdita loca perrexi in
siluas et nemora tanq; securi? in refugium vite mee. Nec vero
mea me fefellit opinio. nam q̄nta me p̄us homines affecerāt
iniuria / tanto postea me honore siluestres fere atq; alites. a q̄
bus tam amice suscepta sum: tam sedulo semp et officiose co-
mitata: vt: quod de hominibus ante crediderā / viderent ip̄e
humanos mores: mutata vtrinq; natura: sibi vindicasse. De
hinc vero capto desiderio: vt fuit: plura inuisendi: conscēdi al-
tiora hec collium atq; mōtiū loca. in q̄b? et multos iam errans
dies. neq; mortalium quenq; adhuc offendi p̄ter te. cui? p̄mo
etiā aspectu offensa: non potui nō timere: memor eorū que tū
ibi retuli a mortalib? sustinuisse. tū securū paulatiz fcepi ani-
mū: postq; inter loquēdū tam manifesta egregie virtutis tue
ac demū amoris signa demonstrasti: qn maiore in modū admī-
rata fui in ipso sermonis aggressu: q te vnum ex omnīū mor-
taliū turba inuenissem tā mitē: p̄iū: rectū: tāq; singulari p̄e-
ditū bonitate. Sed Philalethes postq; te meū esse intellexit:
quem et p̄cipuū et ante omnes vnum vt inuiserem iusserat pa-
rens meus: conuersa sum ilico ex admiratione in maiorem q̄-
tulationem: que te mihi aliquando oblatum habuisses: vt cū
ad patrem meum reuerterim: possem post longam reliquorū
mortalium in me crudelitatem ac immanitatem: tui etiaz vni-
us summā vereq; ab illo mihi prenunciataz humanitatem et
pietatem referre. **Phy.** Que audio tristia: dira: infanda:
exécranda. **Q**serum: crudum: immane: barbarum: **Q** impu-
dens: **Q** pestilens mortalium genus. **Q** que debiscat vobis
terra depereatq; tota chasmate. **Q** tollerātissimū magnum to-
nantem. **Q** fulmina quid cessant tua? **Q** inanes: **Q** extinctas
iam faces tuas. **Q** multa sic abibit tanta vorago: flagitiorū

tanta licentia. **U. E.** Noli tam grauius angere Philalethes, la-
tis ac super enim penas dabunt miserrimi mortales. Sine ta-
tum ad parentem meum redeas: narremque tam clara queti-
bi eorum benefacta memorauimus. patientissime longeque quod sunt
aures ei. sed haud surde tamen. Sustinet diutius ille peccan-
tes: quos punit acriter tandem atque castiget. **Ph. J.** Nisi iam pri-
dem satis perspectam habuissem impuritatem hominum: quo-
vique adduci modo potuissem ut tanta que vel video vel au-
dio crederem terribilissime crudelitatis exempla. **U. E.** Pone iam
quesiui modum. **Ph. J.** Et pono quidem. Sed tu oro: pus-
que abscedas dignare tantisper domum meam inuisere mecumque
desecrare: ut in prosperiore in valitudine restituta: ac tam atra
vulnere a tabe purgata: possis demum mundior: elegantiorque
parentem tuum conuenire. **U. E.** Imo prestat ita ut sum cruen-
ta abire: ut manifestius impietatem eorum pre oculis illi ponam
Ph. J. Donato mihi saltem paucos dies ut dulcissime presen-
tie tue fructu non oino priuatus sim. **U. E.** Spero ut vis. **Ph. J.**
Non ducam te in splendida edificia: lautasque mensas. tugurio-
lum est mihi quod manibus ipse meis extruxi. iuxta quoque
antrum nature solertiore manu fabricatum. Porro vxor co-
mes vite mee: non cultiore quam ego amictu vestita. sed pudica
et sobria seruat domum. Gnati quoque persimiles mihi. sed nu-
di ita ut te quasi representent. Capellas tantum paucas possi-
deo: quas circum hos quotidie ago montes. que et lactis no-
bis uberrima supeditant alimenta. Pomis etiam et nucibus
vescor. potum aqua ministrat: mella aliquando mihi delitiae.
Tum ubi nox aduentauit: salientem propter fontem crepita-
tibusque et e saxis dulci murmure deriuantem: fatigata mem-
bra compono. subtractisque arborum folijs capio somnum. Sed:
quod omnes exuperat delicatissimas dapes et magnificentis-
simos apparatus: est mihi pax et quies perpetua. noli procul
et fraudes. nihil timoris: nihil odij: nihil insidiarum. fida ob-
sequitur coniunx. dulces applaudunt gnati. audiunt: gaudent:
rident: iocantur: letusque ego hilaris: liber: contentus minimis:
vacuus molestiarum: securus omnium et ab omni proxi-
mitate atque animi perturbatio exemptus ago. In has ego: nisi for-

te fastidis: te excipiam opes meas. **U**. minime fastidio:
quas pactoli etiā harenis lōge pluri faciēdas puto. **P**.
Quam? iā nā ad uesperascit. vides ut ruman: tecta ē non mul-
tum absumys: illuc dicto citius contendam. **U**. Atq; ega
te sequor libens.

Finis

Tabula declaratiua quorundam terminorum ac instrumentorum quibus alethia. i. veritas se afflictam et ppulsam indicat: vt in precedenti dialogo notatur.

Circulator: is dicitur qd famam portat quique circumuolando: inquit Et ponitur p deceptore.

Imitator: i. effictor: rerum humana rum imitator. **Uñ** grece mimeome dicitur: apud nos imitator sicut olim erat in recitatione pmediarum: qd em verbo recitator dicebat: mihi motu corporis exprimebat.

Histrion: dicitur scenice: videlicet gestulator: qui diuersos hominum habitus atq gestus representare nouit et dicitur pprie histriones: representantes pmediarum q in recitatione laruas sue faciei apponentes representabant habitus et gestus diuersos. Et primus q hanc artem rome exercuit: ab istria pfectus dicitur: vñ histrionem deducit cum aspiratione. licet istria sine aspiratione pferatur apud grecos.

Impositor: i. deceptor: qui male agit Et impostura. i. deceptio.

Aruspex: i. diuinator: qsi ararum inspektor: hi namq extra aut intus in pecudum inspiciebant vt futura predicerent.

Philosophus: i. amator sapientie et bene diuinarum et humanarum rerum scientia et studium bene viuendi.

Astrologus: q astroorum ratione callet ac nouit.

Logicus: i. rationalis q raciocinatio verum a falso in singulis facultatibus diiudicat.

Poeta: i. factor: cuius officium esse dicunt: obliqua figuratōe ac quasi

tegumento veritatem inuoluere ac velare: qd qui non intelligunt: poetam veluti mendaces et sacrilegos insequuntur: cuius etiam effictōis causam notat Macrobius. **Uñ** scz nudam se pbeat natura sed summis tibus tñ viris sapientia interprete veri. **Uñ** et Lactantius ait. **Nō** res gestas finxerunt poete: sed rebus gestis addiderunt colorem: ornare cupientes: Hinc homines decipiuntur: colunt qd ignorant. **Nescientes** officium hoc esse poetarum.

Charon: nauta effigit apud poetam q obseruat tria inferni flumina scz acherontem stygem et coctum: quos remis et velis vitæ ad alias trans portandas.

Pluto: inferni deus: fabulose dicitur et frater Iouis.

Instrumenta.

Rudentes dicuntur res nautice.

Gubernaculum: dicitur quo diriguntur regendo ducit nauis.

Clauus: dicitur gubernaculum nauis scz temo vel macta temonis. **Uñ** Proverbiorum xxiij. **Populi** qsi gubernator amisso clauo.

Antenna: dicitur corda capitalis in nauem q sursum dirigit velum vel lignum ex transuerso mali positum ex quo velum dependet quasi arte amantem posita. **Quidam** trisulci: **Non** tulit antenas aura secunda meas.

Arpago dicitur fuscina siue instrumentum ferreum quasi tridens q vititur naute vel piscatores ad aliquid qd se capiendum: huiusmodi etiam vtuntur coci ad carnes extrahendas d olla: Et dicitur ab arpago grece. i. rapio. arpage enim dicitur rapina hinc harpyie furie siue canes Iouis vt poete fingunt: siue

dire aut aues de quib⁹ meminit
Virgilius.

Confilla: dicitur palus volatus in
acumen. et cuspide pforatus qui
navis religande causa in littore
figitur. **Alia** ait **Actius Tacete** et
tonfillas littore edite: Sic tonfa
dicit remus vel palmula remi q^{ue}
aquaz tūdit ac pentit. quaz ma
re impellitur.

Remusta: remoueo: vt volunt: eo
q^{uo} remoueat ac pcutiat fur⁹: **Hic**
dicunt biremis triremis. et. na
ues sez q^{ue} habet ordines: duorum
remoru vel trium. et.

Contus: instrumentum nautarum
vel piscatoru quo sciscitat aquaz
piscetq^{ue} inquirunt.

Ancoza: instrumentu ferreum quo
retinentur naues.

Trocleas: siue **Trochea** cheerdicit^r
rota modica sup puteum: vel illud
quod apponit malo navis Et di
cit a trochos. i. rota: habet enim ro
tulas p quas funes trabuntur.

Porticulus: dicit qui in portu mo
dum dat classi: v^t fm aliq^{ue}: mal
leolus in navi cum quo guberna
tor dat signum remigatibus vna
vel gemina percussione.

Supparus: ri: pluraliter suppara
rou: dicit manica ornatus cau
sa super aliam ducta. Et ponit se
pe p velo siue p replicatione vel
summitate velorum. **Iuuenalis**.
Suppara velorum peritur⁹ colli
git auras. **Supparū** etiam lin
teum est femorale ad talos pendē
dictū q^{uo} sub⁹ appareat.

Artemo: onis: dicit nauis velum p
num. **Alia** in actib⁹ apploz **Eles**
nato artemone fm aure statu ten
ebant ad littus.

Scala: instrumentu cum gradib⁹
ad ascendendum aptū: a scando
quia per eam scandit.

Parastataste vt volūt: stipites sūt
pares stantes: quibus arbor na
uis sustinetur.

Trāstra: tabule nauis et tigna que
p pariete in parietem porrigunt
vbi etiam sedent remiges in trās
uerso nauis. **Unde Ezech. xxvij.**
Transtra tua fecerunt tibi ex inc
dico eboze.

Tabulata: dicunt ex latis lignis
siue tabulis coaptatis parietes.
Implustria: vel fra vt alij volunt
remus vel sedes naute.

Carchesia: dicit sumitas mali in q^{uo}
corde pcurrunt. **Alia** **Lucan⁹** **Ac**
vtinam summi curuet carchesia
mali.

Rusticorum instrumenta.

Stimulus. i. acule⁹ quo etiā rusti
ci boues pungiunt.

Stina: dicit manica aratri q^{ue} regit
Buris: dicit aratri curuamētū q^{ue}
si bouis vza. i. cauda cum sit in si
militudinē caude bonis.

Vomer: dicit aratri ferrum quod
terre insigit qd^{ue} terrā scindit et
euomit.

Aratrum: instrumentu arandi.
Pens: siue dentale: dicit lignum
in quo vomer inducit.

Iugum: dicitur instrumentum lig
neum quo boues iunguntur.

Rastro: vel **rastra** sic dicta sunt q^{ue}
terram radant: instrumenta sunt
dentata quibus glebe frangunt
in agris.

Dirperdentatus: instrumentu aiūt
dentatū quo herbe extirpant in
agris.

Falx: dicit q^{uo}libet instrumentu in
curuatum. **Hic** dicit falx mello
ria: a meto. i. seco qua sez sege
tes secāt: **Falx** fenaria qua fenā
secatur. **Falx** putatoria qua arbo
res ac vites amputant. i. scindit.

tur et secantur atq; purgant.

Cylindrus: dicitur columna: vel lapis teres: ad coequandā aream et vendendam. **Uñ Virgili** p̄rio Geo. Area tum prunū est ingenuū equanda cylindro. Est etia cylindr⁹ lapis p̄ciosus teresq; et oblongus: atq; coloris varij De quo meminit Iuuenalis in secūda satyra cum ait Donāt arcana cylindros: et a Cyllo grece. i. vobis nomen habet.

Paniculus: forte diminutū a panus: id quod est arundo textorū instrumentum vt aiunt.

Tribulum: siue tribulus: instrumentum q̄ fruges teruntur.

Vannus: dicitur cribrum areale q̄ frumenta purgantur.

Ventilabrum: dicitur instrumentū vtilandi q̄ sez palee sepanē a frumentis. **Uñ Math. iij.** Cui⁹ ventilabrum in manu sua.

Vigo: onis rusticorum instrumentū ad fodiendum aptum.

Bipallium: forte idem q̄ bipennis siue securis.

Sarculum: vel sarculus: ē instrumentum ferreum cum manubrio aptum ad sarriendū. i. ad purgandum et euellendū herbas noctuas

Videns: instrumentum bifurcatū: atq; genus rastris sic dictum propter duos dentes.

Fuscina: instrumentum ferreū ad aliquid attrahendū: q̄ et alio nomine dicitur hamula: ab hamulo

Runco: onis instrumentū quo herbe euelluntur et vepres secantur.

Et is etiam q̄ hmoi facit et euellit runco appellatur: Hinc runcoas: et ē herbas euellere.

Rastellum: pium rastrum.

Furca: instrumentū q̄ frumenta mouentur. Hinc furculas: parua fur-

ca: a frumentū et cilleo. i. moueo. **Palus**: li: dicitur fudes vel lignum q̄ terre infigit vt in vineis ad sustentandū vites.

Crates: instrumentū factum de viminib⁹: siue virgulis: siue etiā de ferro: Hic Craticula pua crates.

Corbis: dicitur vas vimineū p̄ q̄ mustum fluit vel colatur.

Qualus: quasi idem quod Corbis siue Cola.

Quibus vtuntur sacerdotes in templis.

Breues libelli: vulgo brentariae e quib⁹ sacerdotes suas horas canonicas legunt.

Acerra: ara dicebatur q̄ ante mortuū ponti solebat: in qua odores incendebat. alij volūt esse arculā thureaz: scz vbi thus spondebatur. Unde Thurbulū thura piumit seruat acerra.

Arula: censetur esse patella carbonum: craticula vel vas eneū: in quo ignis ardet: vel in quo pinne vel carbones asportant.

Candelabrum: dictum q̄ in eo candele figantur.

Cere: dicitur cādela: a cera **Uñ** festū pom. Cādela panis: lo cupletes vero cereis vrebantur.

Emuctorium: dicitur purgatoriū instrumentū q̄ cādela emungim⁹.

Uñ in Exodo. xxi. Emuctoria q̄ q̄ et vbi ea q̄ emicta sūt extingunt

Lichnis: dicitur latine lucerna. **Uñ** Virgi. i sine pmi encidū Dependent lichni laquearib⁹ aureis.

Lampas: dicitur vas q̄ ecclesiā illuminat sua flāma in vtrice lucēte.

Uñ et lampo apd grecos vsupra idem quod splendo.

Masa sac: q̄b⁹ res sacre sponuntur.

b iij

Negotiatorum quedam nomina.

Mercator: negotiator vendendo et emendo: Et merx mercis: dicitur res ipsa quae venditur. Unde alibi: proba merx facile emptorem reperit.

Ademptor: dicitur quod suum fuit ac suum esse desijt: iterum emit et recusat.

Proponeta: dicitur apud nos licitator: siue mediator: aut propositor: emibilium et vendibilium media scilicet persona per quam aliquis tractat celebratur: aut inuenitur procuratur. Et talis dicitur in sponsalibus paranympus: quod explorat voluntatem hominum qui et cum quibus velint perire: quaeque sit facultas perire voluntium: cui remuneratione vel merces dicitur preneticiu.

Institor: dicitur mercator quod mercibus instat emendis. Et is qui tabernis: vinis vendendis vel alicui alteri negotio: est propositus.

Numularius: monetarius: mensarius camporum. unde Mattheus. xxv. Opportu est ergo te committere pecuniam meam numularijs.

Publicanus: dicitur publicus quod vectigalia. id est tributa publice exigit quod per secularia et publica negotia lucra sectatur. Et is qui amisso pudore publice peccat.

Artifex: quod ex arte aliquid facit scilicet mechanici: dicti autem sunt artifices quod scientiam suam per artem exercent: siue quod apte opera inter se aptent: quia ex causa etiam artes appellatae sunt.

Feminarum arma et ornamenta quedam.

Fusus: instrumentum filandi.

Colus: dicitur rota feminarum: vel instrumentum unde femine nent. Unde Quidam? Aptior est digitis lana:

colusque meis.

Verticillus: siue vertibulum: a vertendo

Instrumētum: hoc quod pannus verticillus: filorum coadunatio siue glomeratio.

Matra: instrumentum esse voluit unde de fila glomerant ac adunant.

Panula: dicitur virgula illa siue canna circa quam involuit trama. id est filum discurrans inter stamen.

Radius: instrumentum est texendi scilicet pecten: vel navicula: vel lignum quod distinguit stamina. dicitur etiam radius virga propter quam geometre lineas indicat. ut ait Terentius. iij. egloga.

Pensum: dicitur lana: vel linum datum ad opus: vel filatura: a pedeo: vel a pondere: quia ad mensuram vel ad pondus dabatur.

Beus: instrumentum suendi.

Calathus: dicitur qualis cuiusdam vimenti quillus: vel ut alij volunt de fiscella Unde Virgilius. Tibi illa plenius ecce ferunt nymphae calathibus: ponitur etiam quandoque pro calicibus ad sacrificium aptis Unde idem Virgilius. Vina novum fundam calathibus aruis sua nectar.

Theca: vagina.

Gemma: lapis preciosus translucens.

Lapilli: lapides preciosi.

Anio: lapis preciosus: siue margarita

Viriole: ornamenta quedam.

Annulus: circulus digitorum ornamentum.

Inauris: dicitur annulus qui in aure per forata gestatur.

Armilla: torques brachiale: quia in armis. id est bumeris ferebat: siue in scapulis.

Cylindrus: lapis preciosus: teres ac varij coloris.

Detralia: dicebantur ornamenta quod communia viris et mulieribus: et a dextera nomen habent.

Lunula: ē quoddā genas moniliū
Et sunt pprie lunule auree bulle
depēdētes facte in similitudinē
lune. **Quā** **Esaye** **liij.** In die illa au
feret dñs ornamētū calciamēto
rum et lunulas et torques.

Torques: dicūt aureus circul⁹ cir
ca collū: a collo vsq; ad pectus
depēdēs: et est virozū ornamētū.

Catella: pua catena: ornamētum
colli.

Murenula: dicūt quoddā ornamē
tum mulierū: quasi scz flexuosi or
dinis catena aureis vel argēteis
virgulis distincta in modū mure
ne serpentis: et ad collum ornan
dum aptat. **Quā** **Lanti.** pzo Mu
renulas aureas faciem⁹ tibi ver
miculatas argento.

Semicinctia: vestes ex vno latere
dpēdētes: vel zone late: quasi di
midium cingāt.

Mitra: est ornamētum capitis et p
prie mulierum.

Diadema: est corona. Nam grece
anadeo dicūt corono: circūligo.

Discriminale: est ornamētū capitis
mulierū q; etiā crines diuidūtur.

Calamistrū: est acus ferrea: vel al
terius metalli in similitudinē ca
lami facta: quo crines obtorquē
tur vt crispī fiant.

Speculum: ab inspiciendo.

Macula: vas vine.

Osfactoriolū: vas vnguētariū mus
liebre in quo odoramēta gestāt.

Sudariolū: facit ergilū: pann⁹ scz q;
sudorē a facie terginus.

Scalproziū: instrumētū quo frican
do cutis mundificat⁹ et raditur.

Pentisfritiū: quo dētes mūdificant⁹
et fricant⁹: a rebus putridis ad
herentibus.

Dentiscalpium: idē qđ dētisfritiū.

Auriscalpium: quo aures purgant⁹
a sordibus.

Artificum instrumenta.

Lanij: et laniones: siue lanistes: dī
cunt carnifices et macellatores:
a lanandis carnibus.

Cetarij: dicunt q; cetum piscē capi
unt vel vendūt. Et generalit⁹ ca
pitur p venditorib⁹ pisciū.

Trapheza. .i. mensa qua argētarij
vti p̄sueuerūt. **Quā** **Trapheza** di
cūt argentarij: siue numulari⁹.

Trutina. .i. statera et libra libze.

Pondus: onus vel grauitas ab eo
q; trutinat⁹: vel mensurat⁹: vel a
pendeo q; instatera libzatiū pen
deat. ferreum.

Ferramentum: instrumētum qđcūq;
Hamus: ferrum recurū quo p̄sces
capiuntur.

Uncus: instrumētū recurū quod
cunq; ad aliqd capiendum.

Retes: quia p̄sces vel aues retinet.

Curricul⁹: p̄m⁹ currus aut breuissi
mum vehiculi genus.

Nassa: est piscatorij vasis genus: q;
cū intrauerit piscis exire non pōt
Plautus **Trunq;** ex ista nassa bo
ble escam petam.

Culter: siue cultrus et cultell⁹: a co
lo aiunt dici quia anq; falces es
sent reperte: vites et arbores cū
cultellis veteres putabāt ac co
lebant. Cultrū fm quosdam dici
tur patella.

Machera. .i. gladius.

Volabra: vel volabruz. .i. bipennis
siue instrumētum volandi. .i. pla
nandi siue lenigandi.

Locorum pistorūq; arma.

Aena: vasa quibus utebantur anti
qui nō ad elixandas carnes: sed
ad se lauandos. Nam tūc tempo

ris carnes non velcebatur elixre:
et olim dicebatur abena interpo-
sita scz aspiratõe.

Cacabus: dicitur lebes de terra vel
cre: sic dictus: vt aut: a sono fers
uoris quẽ feruendo exprimit.

Chytropodes: tolle dicuntur cuz pe-
dibus: dicitur etiam ille tripes qui
chyttram. i. ollam super ignez de-
tinet.

Creagra: dicitur trudens siue fufci-
na ad extrahendas carnes de cal-
darijs: a creas. i. caro: et agra. i.
captura.

Cerna: plur: veru vero singlr in-
declinabile: instrumentũ quo car-
nes assantur.

Craticula: pua crates: instrumentũ
quo assantur carnes vel pisces et
huiusmodi.

Testa: dicitur lebes aut q̃cqd ex cre-
ta vel argillosa terra fit et coq̃t.

Sartago: olla enea siue patella in
qua caro frigit. i. frictoriũ ab ipso
sono frictoris Et dicitur a sart gre-
ce. i. caro.

Patina: scutella patens et ampla
hinc patella pua patina.

Olla: vas coqnarium ad aliqd in
eo coquẽdũ aptum: est namq vas
capacissimum.

Fidelia: dicitur olla. Vñ Persi? Re-
spondet viridi nõ cocta fidelia li-
mo: Plaut? in aulularia. Muls-
si p̃gialẽ plenã faciã tibi fidelia.

Lebes: puius cacabus terreus vel
lapideus: coquinalis.

Mortarium: instrumentũ in quo qd
in puluerẽ f̃digĩt et terit. Plau-
tus in aulularia. Cultrũ pistillũ
securim mortarium.

Pila: instrumentũ p̃cauum in quo
frumentum teritur.

Alueus: dicitur vas factus ad modũ
alnei. i. ventris fluuij. in quo pe-

des lauant: et olera et carnes aut
huiusmodi. Vñ Danielis. xiiij.
Intriuerat panes in alueolo.

Scapha: dicitur parua nauticula que
maiores naues quãdoq̃ psequi-
tur: in ligno cauata: siue linter-
lembus. et a multis etiam dicitur
fossura: alucus potest etiam dici
vas visuale ad huius similitudinẽ
nem factum quo res deportantur
vt p̃cauum vas: peluis.

Labrum: vas in quo pedes lauantur
sic dictum: et lauapdo. De hmoi
vase etiam meminit. M. Laro et
re rustica. d. Oleum in labrum
primũ indito. In quo etiã infan-
tis lorio fieri solet.

Cribasculum: forte deductum a cri-
brum qd est instrumentũ p̃foras-
tum ad purgandum fruges.

Pala: dicitur instrumentũ latũ fer-
reum: ad opus ignis: etiã et ven-
tilabrum quo ventilatur frumen-
tum. i. purgatur a paleis.

Rotabulum: a promẽdo igne quo
panes coquũt. instrumentũ est.

Batillum: instrumentum quo col-
liguntur carbones. Horati? p̃re-
textum et latum clauum p̃uineq̃
batillum.

Fuscina: parua fuscina: instru-
mentum quo aliquid attrahit.

Forceps: instrumentum fabrilẽ quo
tenetur ferrum.

Uncinus: instrumentum incuruũ
ad aliquid capiendum.

Scutella: patina: vel vas rotundũ
id quod et scutula dicitur: a scutu
q̃si sit rotundũ. Lucilius. Scu-
tulam ligneolã in cerebro infixit

Promulsidarium: vasis genus.

Paraphis: genus est patine: siue

scutelle.

Cochleare: vel **Cochlear**: instrumentum primum summendi cibum: a cochleis grece. i. testa: vel a cochlea. i. testa limata propter similitudinem eius.

Lanx: discus latus: et proprie lances sunt scutelle in libra pendent.

Catinum: genus vasis De quo. **M. Cato.** de re rustica. Ubi bene omnia misceantur: in catinum indito. etc.

Cauponum. i. tabernarium instrumenta.

Cyathus: dicitur paruum poculum. **Scyphus:** etiam est genus poculi quo communiter antiqui in sacris utebantur. Unde **Air.** vij. eneidum hoc pater **Anchises** cypho libabat ad aras: scribit etiam **Scyphus**.

Arceolus: ab **arceus**: quod dicitur vas aquaticum. Unde **Marci.** vij.

Baptisina arceolum et calicum.

Oenophorum: vas est vinarium. Et componitur ab **oenos**. i. vinum et **phoron**: portans. Unde **Martial** in. vij. Reddit **oenophore** pondera parua sui.

Patera: genus est vasis. Unde **Air.** in georgicis. Hic laticis qualem pateris libamus et auro. Poniunt etiam pro ciuitate **Lycie** ubi sex mensibus anni dabantur **Appollinis** responsa. Unde dicte sunt **Lycie** sortes. Et tunc habet accentum in prima.

Obba: genus est calicis: siue poculi. **Var.** in epistola ad **Martiliū** Utrum meridie: an vespere libet? ad obbam accedas. loc? act?

aduentus: beclaraute.

Trulla: dicitur quoddam vas fictile. Est etiam instrumentum quoddam cementariorum: ferreum latum ad planandum murum et ad lapides cum calce spondendos et coniungendos sic dictum: quia trudit et detrudit: et intrudit calce vel luto lapides. Unde **Amos.** vij. Et in manu eius trulla cementarij.

Calix: genus est poculi.

Phiala: genus est vasis quo in mensa utimur. Unde **Iuuenalis** **Pyrrho** tenet phialas tibi non mittitur aurum: quasi dicat: enet aurea vasa que tibi non mittuntur. Argumentum est contra eos qui volunt quod phiala sit vas vitreum tamen: quasi dictum sit ab **hyalos**. i. vitrum.

Amula: vas dicitur ad aquam gestandam: siue arceolus: aut phiala in qua vinum offerebatur: aut alia oblatio. Unde. **lij.** **Regum.** vij. Fecit quod hiras lebetes et scuta et amulas.

Cantharus: vas est genus. Unde **Air.** in buc. ubi de **Sileno** ait. Et grauis attrita pendebat **Cantharus** ansa.

Ascopha: vas est aquaticum utriusque similis Nam grece **Ascos** dicitur uter. Unde. **Judith.** x. Imposuit itaque abze sue ascopam vini.

Lagena: vas est quoddam vinarium siue et aquaticum. Unde in **Euangelio** Ite in ciuitatem et occurret vobis homo lagenam aque balneans.

Congius: genus est mensure: ut aiunt: sed sex sextariorum.

Cymbium est genus poculi ad similitudinem **Cymbe**: **Uñ Mir.** libro **Aeneidum** **Inserimus** tepido spumantia cymbia lacte.

Crater est cuppa grādis: **Uñ Mir.** libro. j. **Aeneidū** **Crateras** leti statunt et vina coronant: dicitur etiam hic **Cratera**. **Uñ** **Statius** li. thebaicum. x. Et **Bacchus** in alios crateras paterasque redit.

Amphora: grecum est: et dicitur genus vasis: in quo fertur aqua aut alius liquor.

Cadus: vas est acuti fundi: ut voluit: ita ut sine adiutorio stare non possit: unde a cadendo dicitur.

Pictorum instrumenta.

Pugillaris: dicitur ut aiunt: tabula manualis siue carta in qua scribitur: siue penna vel cornu. **Uñ**. Luce primo Et postulans pugillarem scripsit dicens. etc.

Stylus: dicitur graphium siue penna qua scribitur.

Color: qualitas visu perceptibilis: ut albedo nigredo. etc.

Penicillus: a pene. i. cauda derivatur: instrumentum esse voluit: quo pictores pingunt.

Spongia: a spuma dicitur: ex qua fieri dicunt res ad tergendum aptae.

Concha: proprie piscis generis est qui potissime sunt in mari indico: in quibus margarita reperiuntur generis lapidis preciosi. capitur quique per tuba: ad propositum tamen dicitur vas siue testa pictoribus apta ubi colores temperare solent.

Cauterium: instrumentum est ferreum quo quid inuritur.

Sutorum arma.

Fors: instrumentum quo fila inci-

dunt: **Uñ** solet dici **Fer** est filorum: ceps ferri: perque pilorum: quasi fors sit filorum: forceps quo ferum candens retinetur: et fors ad pilos incidendos instrumentum aptum.

Acus: instrumentum suendi.

Forma: ad propositum dicitur id instrumentum quo corium in formam calcei figuratur: habetque pedis dispositionem.

Mensura: id quo quantitas rei dinoscitur.

Scalprum: siue scalprus: ferrum cum quo corium aptatur vel raditur. **Uñ** **Horatius**. Si quis enat citharas etc. Et subdit Si scalptra et formas non tutor. etc.

Subula: instrumentum ferreum quo sunt suturales. **Uñ** in lege precipitur. **Exo. xxi.** Et subula proferatur auris ferui.

Quero: dicitur cuiuslibet rei acumen. poniturque sepe pro gladio. Et etiam graphi quo in pugillaribus cereis scribimus.

Digitale: instrumentum in quo digitus inmittitur.

Instrumenta Calorum: Et omnis generis fabrorum.

Fors: instrumentum quo pili inciduntur.

Malleus: instrumentum fabrilis: a mollio ut voluit: quia ferrum molliat.

Incus: instrumentum ferreum super quod fabricatur: sic dictum quia in ea aliquid cuditur. i. feriendo pro ducitur: Et veteres interdum vocabant eo quo in ea metallum tundatur.

Follis: quasi fouis: ut aiunt: a fouendo dictum instrumentum quia fouet ignem flando.

Securis: instrumentum secandi.

Fibula: dicitur id quod pallium tenet in humeris vel cingulum in lumbis. Est item instrumentum rusticum de quo. *Ad.*

Cato de re rustica. **Aectes:** sibilas quala scalas: in suo quodque loco reponito.

Festuca voluit quodam esse fibule linguam siue acum. alias dicitur festuca minimi podium: siue pulvis aut arborum.

Aectes: dicitur instrumentum ferreum siue illud ferrum quod in firmatura ostii vehitur huc et illuc cum serandi vel reserandi. *Ubi* proba **Aectes** ferreos confregit.

Trulla: instrumentum est cimetarium. de quo supra dictum est. dicitur tamen etiam trulla et trua vas quod eculina in latrinam aquam fundant.

Perpediculum: dicitur instrumentum cimetarii plurimum quod et alio nomine dicitur amussis quod ipsi demittunt ad pedendum. id est. annuauerendum et perpedandum equalitatem muri a perpendiculari. *Ubi* **perpediculum** dicitur etiam id instrumentum vnde lebetes ferunt et suspenderunt et sic dicitur a perpendiculari: des quod in eo lebetes pedent.

Norma siue regula idem sunt. et ad propositum significat instrumentum cimetarii ad quod oportet structuram parietum respondere: extra quod nihil rectum fieri potest.

Amussis: idem quod perpendicularum.

Modulus quasi pedum modus. Et dicitur ad propositum: mensura quodam.

Circin: idem instrumentum quod apud carpentarios circulus fit. Sic etiam **Circus** dicitur a quo diminutivum circulus: dictio latine que a circulo non habent.

Tornus: dicitur id instrumentum cum quo vasa tornantur. id est. girum volunt: de quo meminit **Virgilius** *lij. egl.*

bucco. P. facili. Torno.

Dampbur: appellatur loro circumvolutum mediocri longitudinis lignorum rotundum quod aragunt fabrum in opibus tornadis.

Lima: fabrilis instrumentum et ferreum quod metalla roduntur poliuntur munantur et purgantur.

Tela: textura staminum. Immo omnis textura in longum dicitur tela. hinc tela aranee etc.

Scaphium voluit esse vas coenatum In quo cacare aut mingere solemus. de quo iuuenalis in satyra meminit. Alij tamen etiam dicunt esse tosure genus: siue plectile coronam pro insigni galea. id quod plantus notat in bacchidibus. Ad propositum tamen dicunt esse terrorem naviculam parvam quod stamina percurrit. **Serra:** pretenuis ferri lamina dentium mordacitate refecans quod attingit. voluntque esse nomen fictitium a sono et stridore. alij a seco ducunt.

Dolabrum: id quod et dolabra siue hoc dolabrum dicitur instrumentum dolandi. id est. lenigandi aut planandi quod lenigal vulgo dicitur aut coplanatorium. hinc diminutivum dolabella.

Ascia: idem quod dolabra quasi acute scindens.

Terebra: et terebrum. dicitur a terendo. hinc diminutivum terebellum: instrumentum perforandi.

Instrumenta Tonsoarium. et pigmentariorum.

Peluis: a peluendis pedibus vel manibus dicitur. *Ubi* etiam finis festi pom. pelluie quibus pedes lavantur. sic malluie quibus lavantur manus.

Cucuma: voluit esse a sono feruos

Uter: sicut cecabus vas enesi desu-
per coopertum in quo calefecit aqua
vel coquitur cibus.

Alouacula: conforius cultus.

Fosper: instrumentum pro inciden-
dis pilis.

Encurbitula: alius esse vterosa unde
trahitur sanguis.

Cos: lapis dicitur ubi ferrum ad inci-
dendum acuitur.

Scalpellum: diminutivum a scalprum
vel scalprus. ferrum quo corium
raditur: vel cultellus scriptorum di-
citur. etiam alio nomine celtres. vñ
Hieremie xxxvi. Secut illud scal-
pello scribe.

Specillum: sive speculum: a specio:
eo enim vultur specie consideramus.

Hamulus: ab hamus. id quod dici-
tur ferrum recurvum proprie id quo
piscis attrahitur.

Modiolus parvus modius. genus
est mensure.

Scaphium: vas dicitur pecanum de
quo etiam supra dictum est.

Martella: a quo alii formant Mas-
tellio diminutivum: vas vrinale: fm
festum pons. sive aquarium.

Pixis: dicitur a nonnullis huius-
modi scz vas ubi medici sponunt
suas pectores: aut ubi mulieres
suas ponunt lavaturas. Quidam
in primo de remediis Pixidas in-
venies: et rerum mille colores.

Iuvenal: in. ij. satyra Turgida
non potest pedita in pyride lyde

Piperatoria: forte trusaril mola si-
ue manuaria eo quod mola ibi trudas-

Mortariolum: diminutivum a mortas-
rium. id in quo quid teritur.

Pistillus: id quod et pistillum dicitur si-
ue pistellum: instrumentum quo piper
aut aliud huiusmodi teritur in mortario

Alia vocabula.

Forum publicum: Nota hic quod forum
sex modis intelligitur: ut festum pom-
meminit. Primum negotiatus locus
Id quod in viciis vel agris quidam fieri
solebat. Secundo locus in quo
iudicia fieri: cum populo agi: co-
tionesque haberi solent. Tertio cu-
is qui punitur preest: forum age-
re dicitur cum civitates vocat: et de
punitur eorum cognoscitur. Quarto
Id forum antiqui appellabant quod
nunc vestibulum sepulchri dici so-
let. Quinto locus in navi: sed sic
est. m. g. et plurale. Sexto fori
significant Circensia spectacula.
Inde etiam dicitur forare: foras
dare: et fores et foras.

Pretor: a preestendo quasi pitor qui
preest in civitate: vel quasi preceptor
ac princeps quia precipiat ac tor-
at sive tormentis punit. Hinc pre-
tura dignitas prioris. Et hoc pro-
rium eius locus ubi prior punit ad
discutendum. Et dicitur domus iu-
dicialia ubi ius ex more redditur.
vel in qua quis pfecturam exercet
cum suis officialibus. Sic dicitur p-
toria cohors: eo quod a pretore non
discedit et maxime tempore belli. Item
pretoria porta in castris dicebatur
qua exercitus in prelium ducitur.
Nam initio priores erant qui nunc
consules et his bella administra-
bant: quorum tabernaculum dice-
batur pretorium ut ait festus pom.

Prefes: qui presidet in aliquo loco
et proprie sunt rectores provinciarum.

Togatus: vulgo dicebatur advoca-
tus: a veste toga quam olim habebant
advocati diversam a ceteris ut per
hoc cognoscerentur.

Capiciatus: idem dicitur quod toga-
tus. Unde Capitiolum dicitur os tu-
nice vel alterius vestis unde cas-
put imitatur. Job. iij. Quasi capi-
tio tunice succinxerunt me.

Causidicus: qui dicit et tractat causas. est et orator: defensor: patronus.

Tabellio: siue tabellarius. i. scriba proprie qui publicis instrumentis fect i singulis ciuitatib⁹. ac publicus scriptor: a portandis tabulis.

Scriba: a scribendo nomen accepit officium exprimens vocabuli qualitate: Is qui circa principē aut alios iudices deputatur pro actib⁹ et gestis consiciendis: idēz quod notarius siue libellarius. &c.

Calamarium: id in quo calami siue penne reponuntur: a quo cornu siue vas ubi atramentū retinet.

Grapharius: siue graphus v^l hoc graphium: stilus quo scribit^r Et graphia scriptura dicitur.

Theca dicitur vagina: locus: repositoriū siue reservaculū cuiusq^{ue} Calamus: quo scribitur vt arundo penna vel canna.

Atramentarius: ubi incaustus: tinctura scribendi fouetur.

Sunt et alij termini p̄termiſſi quos lector mediocriter p̄t^r per se cognoscat si modo diligens fuerit.

... m'notos spate m. schafed. ... m'la
 ... ab m'ito p' ai p'ate ...
 ... m'notos spate m. schafed. ... m'la
 ... ab m'ito p' ai p'ate ...
 ... m'notos spate m. schafed. ... m'la
 ... ab m'ito p' ai p'ate ...

[Faint handwritten notes and bleed-through from the reverse side of the page.]

domine.
cantur ma
lupia locu
os
saluati ex
illumina
tum mihi
humilia
infimum
me
et sea
hi.
toris et
mine.
ab hon
ue
of ab
me ex

in tu a

domine.

lauri mal

ligia locum

OS

rel

saluati et

illuminet

cum mihi

humilia

in sinum

me

et seu

hi.

toris et a

mine.

ab hon

ue

of abs

me ex

Unctis aoris loco saluti ad opto ti m
Cuncta clementia fide in vobis teqz & oib
mra res & mra s consue te m puc
p vocas nō summa fac assequeris f
fons & affectio omi discipulū arcu
nec tu erogatur ad aures / m pnde
michi lras deservis facile illa res nec
seps vult m d pulebat ego tantes m
Ca aut mras amplis lras ad me lras te
maxime pparū pcupidū fū nūc p
m adisidē d si verū de vbi opmūd
pūpissimā tardiores efficiat xogū
de salute pccū officio p ficias dēvōm
pccū hoc ad te pccū q m vōm dēvō
Certe optere nōne mī fat p nōfī q
ut de hūc quē nōt agent cōvō fice
mras p lēgēis cōvōgio recte mō
pūpissimā pte ex me oib lras m mōtōs
habere dēvōre q cāsa vōlūtāt abm
omōm m mī fencies dēvōssimū
pccū cōvōre fice possim vale & f
pūpissimā ne esto xogū cōvōre
pūpissimā pccū mō omī foy dē
Omī Omī

X a o a o c a w
p f r s i l l m n
o p q
p f e b x
o i t x o

adit do
dine miferi
or die me
um quia do
autem qu
a tris.
Nc aut
bulor
am me
st sub tan
orationem
Je auer
die tribu
quacunq
a obli
lu cur

• *ausführung / nach klob* •

V.

7.

P.

P.

90